

Підрахунок числа осіб, що належать до тієї чи іншої етнічної спільноти, вкрай скрутний. Якщо раніше під час всесоюзних переписів чисельність етнічних груп применшувалась, то тепер вона збільшується за рахунок нової етнічної самоідентифікації, особливо нащадків від змішаних шлюбів. Дані переписів населення можуть дати лише приблизні цифри. Але не дивлячись на це, ми бачимо, що і донині Урзуф залишається грецьким селом, де мирно співіснують різні етноси, взаємно збагачуючи один одного. В той же час грецька спільнота села зберегла відносно високий рівень етнічної самосвідомості та ідентифікації порівняно з українським населенням, що знайшло відображення у матеріальній та духовній культурі.

У результаті проведеної роботи нам вдалося дослідити окремі сторінки етнічної історії села Урзуф. Було з'ясовано, як відбувалося формування етнічного складу населення села Урзуф. Ми спробували зробити аналіз списків мешканців села Урзуф.

Зараз Урзуф- це багатонаціональне село, яке є перлиною Азовського моря. Тут щорічно відпочивають велелезна кількість людей. Це мальовничі місця, які нагадують вам про життя греків.

Література

1. Аджавенко М. Віхи з історії нашого краю /М. Аджавенко // Сільська новь. – 2007. - № 10. – 13 січня.
2. Від античності до наших днів. Нариси історії та культури греків України. – Севастополь, 2009.
3. Гедьо О.В. Переселення греків з Криму у Приазов'є: (Вигадки та Реальність) / О. Гедьо // Нові сторінки в історії Донбасу: 3б. ст. – Донецьк: Донбас, 1995, - Кн. 4
4. Калосров С. А. Про переселення греків у Приазов'я та заснування грецьких населених пунктів // Матеріали з історії та культури греків України: 3б. – Донецьк, 1998.

Сеницький В.В.,

зберігач фондів II-ї категорії.

Національний музей-меморіал жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького»

ПЕРЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ САМООБОРОНИ В УПА-ЗАХІД (ГРУДЕНЬ 1943 – БЕРЕЗЕНЬ 1944 РОКУ).

Після створення в Галичині, навесні 1943 р., Української народної самооборони (УНС), впродовж другої половини 1943 р. вона пройшла через бої із червоними і польськими партизанами та німецькими окупантами. В Галичині створювалися вишкільні групи різної чисельності. На території Львівської та Тернопільської областей це були рої та чоти – формування від десяти до п'ятдесяти чоловік. У Дрогобицькій та Станіславській областях – сотні і курені по декілька сотень чоловік.

На початок грудня 1943 р. сили УНС в Галичині, на нашу думку, мали становити приблизно 3000 – 3500 бійців. 5 грудня 1943 р. на нараді Проводу Організації українських націоналістів (ОУН) було розглянуто питання про поширення діяльності Української повстанської армії (УПА) на Галичину. На цій нараді були присутні Роман Шухевич-«Тарас Чупринка», Дмитро Маївський-«Косар», Мирослав Прокоп-«Володимир», Дарія Ребет-«Орлян», Василь Охримович-«Грузин», Василь Кук-«Леміш», Дмитро Грицай-«Перебийніс», Микола Лебедь-«Максим Рубан» і Олександр Луцький-«Беркут» [1, арк. 280–281].

Було вирішено на базі УНС в Галичині розгорнути Генеральну воєнну округу (ГВО) УПА-Захід. Власне тоді ж в грудні 1943 р. і відбувся поділ УПА на три ГВО: УПА-Північ (Волинь, Полісся), УПА-Захід (Галичина, Буковина, Закарпаття) і УПА-Південь (Поділля) [11, с. 22, 35–36]. Крім нової назви УПА-Захід було дозволено вживати і стару назву УНС [3, арк. 94].

Командиром УПА-Захід був призначений О. Луцький-«Беркут», він же перед тим командував УНС в Галичині [1, арк. 255]. З 26 січня 1944 р. командиром УПА-Захід за наказом Р. Шухевича-«Тараса Чупринки» стає Василь Сидор-«Шелест» [2, арк. 225].

У 1943 р. УНС в Галичині поділялася на чотири обласні командування: Львівське – командир Остап Лінда-«Ярема», Тернопільське – командир Дмитро Росоловський-«Чугайстер», Дрогобицьке – командир Лука Павлишин-«Вовк» і Станіславське – командир Іван Белейович-«Дзвінчук» [10, с. 174].

Із утворенням УПА-Захід в грудні 1943 р., дана ГВО почала поділятися на воєнні округи (ВО): 1-а «Башта» (місто Львів і околиці), 2-а «Буг» (Львівська область), 3-я «Лисоня» (Тернопільська область), 4-а «Говерля» (Станіславська область), 5-а «Маківка» (Дрогобицька область), 6-а «Сян» (Закарпаття). Планувалося також

створити ще два військові округи: 7-й «Сучава» (Буковина) і 8-й «Срібна» (Закарпаття), але це так і залишилося в планах [10, с. 174]. Територія Буковини і Закарпаття були приєднані до ВО 4 «Говерля» [7, с. 276].

Для кожної воєнної округи були призначені командири: ВО 1 «Башта» – командир Віктор Харків-«Хмара», ВО 2 «Буг» – командир О. Линда-«Ярема», ВО 3 «Лисоня» – командир Омелян Польовий-«Остап», ВО 4 «Говерля» – командир Іван Бутковський-«Гуцул», ВО 5 «Маківка» – командир І. Белейович-«Дзвінчук» та ВО 6 «Сян» – командир Яків Чорний-«Ударник» [10, с. 174].

До переформування УНС в УПА-Захід, в Галичині було створено Крайовий штаб УНС, який керував всіма повстанськими формуваннями в Галичині, до нього входили: О. Луцький-«Беркут» – командир УНС в Галичині, Володимир Банах-«Гордієнко» – начальник штаба, Іван Голембйовський – персонально-мобілізаційний референт, Костянтин Петер-«Сокіл» – керівник військової розвідки, Василь Чижевський-«Демид» – ад'ютант О. Луцького, фактично він керував штабом УНС [1, арк. 251], Степан Новицький-«В'юн» – військовий інспектор штабу [10, с. 18].

Після переформування, в Крайовий штаб УПА-Захід входили: О. Луцький-«Беркут» – командир УПА-Захід, С. Новицький-«В'юн» – начальник штаба і організаційно-мобілізаційний референт, В. Чижевський-«Демид» – ад'ютант О. Луцького, «Сергій» – керівник розвідки, В. Банах-«Гордієнко» – член штаба, але через хворобу в штабі він практично не працював, «Вовк» – начальник зв'язку [1, арк. 256].

На низових ланках, перехід від УНС до УПА-Захід, на відміну від вищих ланок (крайовий штаб і штаби воєнних округ) проходив не так швидко і тривав до березня 1944 р. Проте документи, які видавалися командуванням УПА в Галичині на початку 1944 р. також використовували назву УНС. Видана політичним відділом програма політичного вишколу для повстанців називалася «Програма політичного вишколу для бійців УПА і УНС». Крайовий провід Західних українських земель (ЗУЗ) ОУН, в документі від 29 лютого 1944 р. для військового штабу воєнної округи і повітовим провідникам також використовував абрєвіатуру УНС [9, с. 217, 594, 595].

У свої звітах для вищого керівництва, про ситуацію на території Галичини на початку 1944 р., оунівці продовжували вживати назву УНС. Цю назву ми зустрічаємо у таких документах: «Вістки за час від 15.12.43–15.01.44 р. Львівщина. 9 лютого 1944 р.», «Спеціальному звітідомлення. Львівщина. 17 лютого 1944 р.», «Надзвичайний звіт про події в Нивицях. Львівщина. 17 лютого 1944 р.» [5, арк. 39–42], «Політичний огляд подій. За місяць січень 1944 р. Станиславівщина» [4, арк. 125], «Вісті з терену за час від 10.01.–01.02.44 р. Станиславівщина. 8 лютого 1944 р.» [6, арк. 196] та інших.

Повстанські відділи, які були створені в 1943 р. на початку 1944 р. продовжували використовувати назву УНС. Так само назву УНС використовували повстанські відділи, які були створені на початку 1944 р., це стосується чот «Лапайдуха», «Іванка», «Малинового» та «Чорногори» на Золочівщині (Львівська область). Створені у другій половині січня 1944 р. в Сокальському районі Львівської області шість рої, по 10–12 чоловік кожен, теж носили назву УНС [8, с. 18, 512]. Аналогічна ситуація проходила і в інших галицьких областях – Тернопільській, Дрогобицькій і Станіславській.

Отже, з грудня 1943 р. по березень 1944 р. в Галичині відбулося переформування УНС в УПА-Захід, цей період ознаменував новий етап в історії українського-національно-визвольного руху на території Західної України, який продовжував боротьбу проти німецьких окупантів.

Джерела та література:

1. Галузевий державний архів Служби безпеки України (далі – ГДА СБУ). Ф. 5. Спр. 67418. Т. 1. 289 арк.
2. ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 60. 300 арк.
3. ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 62. 289 арк.
4. ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 71. 367 арк.
5. ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 79. 337 арк.
6. ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 81. 355 арк.
7. Ільницький В. І. Карпатський край ОУН в українському визвольному русі (1945–1954): монографія. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка. Дрогобич: Посвіт, 2016. 696 с.
8. Літопис УПА. Нова серія. Т. 12. Воєнна округа УПА «Буг». 1943–1952. Документи і матеріали / упор. В. Мороз, О. Вовк. Київ; Торонто, 2009. 800 с.
9. Літопис УПА. Нова серія. Т. 20. Воєнна округа УПА «Лисоня». 1943–1952. Документи і матеріали / упор. С. Волянюк. Київ; Торонто, 2012. 848 с.
10. Содоль П. Українська Повстанча Армія. 1943–1949. Довідник П. Нью-Йорк: Пролог, 1995. 296 с.
11. Чижевський В. Організація військової праці ОУН. Івано-Франківськ: «Лілея-НВ», 2019. 144 с.